

MIDT-TROMSRÅDET

Hørings svar

Til

Kommunal- og moderniseringsdepartementet

Finnsnes 26.03.2021

Høringsuttalelse – NOU 2020:15 Det handler om Norge

Midt- Tromsrådet har behandlet forslag til NOU 2020:15 Det handler om Norge, og har følgende innspill.

Midt-Tromsrådet er et interkommunalt politisk råd som består av de følgende 6 kommunene: Bardu, Dyrøy, Målselv, Salangen, Senja og Sørreisa. Samlet har regionen en befolkning på vel 32 000 innbyggere. Medlemskommunene har et sterkt fokus på samfunns- og næringsutvikling. Rådet har derfor valgt å innta rollen som en aktiv medspiller i regional utvikling, og har sammen utarbeidet en felles næringsplan "Regional næringsplan for Midt-Troms".

Midt-Tromsrådet mener at utredningen i for liten grad fokuserer på den nasjonale betydningen av at det bor folk i hele landet. Både på bakgrunn av suverenitetshevdelse, bevaring av kultur og natur, og tilgangen på arbeidskraft for å høste av de stedbundne ressursene, som fiskeri og havbruk, fremhevet som næringer som skal sikre verdiskapningen i Norge etter at oljen er slutt. Det må fremkomme hvordan verdien av distriktsbosetting skal vektlegges i samfunnsøkonomiske beregninger.

Økt polarisering mellom ulike folk og ulike deler av landet svekker fellesskapet. Små økonomiske og sosiale forskjeller øker tilliten på tvers av sosiale lag, og på tvers av by og bygd. Det gjør også at fellesskapet kan bruke mer penger på velferd og investeringer. Et mer rettferdig Norge handler om mer enn lik tilgang til helse og skole. Det handler også om makt og mulighet til å bygge ei framtid, og gode lokalsamfunn der man deltar og føler seg hjemme. Det er viktig å bygge ned motsetningene mellom sentrale områder og distriktene. Vi vet at byer og mindre steder er gjensidig avhengige av hverandre. Og noe av det flotteste ved Norge er at det bor folk i hele landet.

NOUen løfter frem mange interessante perspektiver, analyser og forslag til tiltak. Midt-Tromsrådet er enig med utvalget i at det må tenkes nytt og prøves ut nye løsninger. Distriktskommuner/regioner bør rustes til å prøve ut nye løsninger, det er likevel viktig at

dette følges opp av statlige finansiering. Kommunene må ha god nok økonomi og handlingsrom til å jobbe med gode, lokale og regionale tiltak.

Midt-Tromsrådet har i sitt høringssvar valgt å fokusere på følgende områder:

Statens ansvar for hele Norge

Historisk sett har "AS Norge" i hele etterkrigstiden brukt ekstraordinære statlige midler (inkludert samferdselsmidler) til etablering av ny og viktig næringsaktivitet med stor nasjonal betydning. En kan i denne forbindelse nevne industri- og kraftutbyggingene på Vestlandet på 1950- tallet, og oljeutbygging i Rogaland fra 1970- tallet av. Bakgrunnen for disse nasjonale satsingene var at "AS Norge" anså dette å være viktige pilarer for nasjonens inntekter.

Stortinget og regjeringene målsettinger for vekst og utviklingen innenfor fiskeri- og havbruk, er høy, og det pekes spesielt på Nord- Norges viktige rolle. Midt- Tromsrådet forutsetter at en fra statlig hold derfor stiller opp med ekstraordinære midler til blant annet samferdsel, slik at verdiskapningen innenfor fiskeri- og havbruk kan bli den viktige pilarer for nasjonens inntekter slik det forutsettes.

Staten må derfor:

- Anerkjennelse fylkesveiene betydning som de viktigste transportårene for å sikre gode bo og arbeidsmarkedsregioner, og næringstransport i Midt- Troms, gjennom direkte statlig delfinansiering.
- Sette klare prosentvise minimumsmål for statlige direktorater og departements andel av ansatte med kontorsted i distriktskommunene.
- Legge til rette for fleksible løsninger for statsansatte, slik at hjemmekontor i stor grad kan benyttes, da dette vil åpne for at langt flere enn i dag kan jobbe digitalt og lokalt, og vil bidra til at høyt utdannede fortsatt kan jobbe i staten, samt bo ute i distriktet.
- Sikre vertskommunene en rettmessig plass ved bordet når fylkeskommuner og stat gjennomfører prosesser som berører vertskommune eller kommune med tjenestesamarbeid.

Utdanning (v.g.s og universitet/høgskole)

- Universitets - og høyskolesektoren må pålegges å tilby en andel utdanninger på digitale plattformer. Det bør være klare målsettinger for andelen studieplasser på digitale plattformer, kontra campus.
- Forsert statlig fullfinansiert bredbåndsutbygging, og det må skje svært raskt. Det handler nå om akutt behov for tilgang på digital undervisning, digital helsehjelp, tilrettelegging for næringsutvikling og stedsuavhengige arbeidsplasser.
- Umiddelbart tilrettelegge for statlige/offentlige kontorfellesskap i distriktene.

Samferdsel (bredbånd/fly/veier)

Transportløsninger, drivstoffløsninger- og priser og infrastruktur generelt har en sentraliserende profil.

Det tas som en selvfølge at de store samferdselsprosjektene skal tas der kjøttvekta rår, noe som i praksis betyr at det en sjelden gang kan heises et flagg for et riksveiprojekt i Nord-Norge. En nasjonal forståelse og aksept for verdien av lokale naturressurser og betydningen av at det bor folk i hele landet, krever gode transportløsninger for å bringe varene til markedet og personene fra A til B.

Statlig satsing på fylkesveier gjennom NTP er avgjørende for å sikre gode bo og arbeidsmarkedsregioner, noe som er avgjørende viktig for å tilby et variert og interessant arbeidsmarked i distriktene.

Boligpolitikk

Det er mange utfordringer knyttet til bolig ute i distriktene som en aktiv distriktspolitikk kan bidra til å løse. Risikoen knyttet til både å kjøpe og bygge bolig i et marked som ikke fungerer på samme måte som i tettbygde strøk, kan reduseres. Tilgangen på nye og tilpassede boliger/ leiligheter i ulike livsfaser må økes, gjennom mer aktiv, sosial utbyggingspolitikk og virkemidler fra Husbanken.

Forsvar, bosetting og lokalt selvstyre

Bosetting og aktivitet i nord er viktig for Norges geopolitiske og sikkerhetspolitiske posisjon i Arktis. Avfolkede regioner svekker nasjonal suverenitetshevdelse, og det er ekstra kritisk at den demografiske utviklingen er nedadgående i den regionen som er Norges viktigste sikkerhets- og utenrikspolitiske satsingsområde. Det er av nasjonal interesse at denne utviklingen motvirkes.

Forsvaret må aktivt oppfordre sitt personell til å melde flytting til den kommunen/området hvor de tjenestegjør. Det burde opprettes intensivordninger, som for eksempel skatteletter, redusert husleie og liknende for å stimulere til at personell melder flytting. I tillegg til reduksjon i pendling og økt bosetting i disse områdene er dette viktig for å styrke den operative evnen til Brigade nord.

I forlengelsen av dette er det viktig at det aktivt jobbes for at Forsvaret bidrar til samfunnsutvikling i de regionene de er lokalisert. Dette gjennom lokal handel der det er mulig og ikke minst etablering av sivile arbeidsplasser lokalt, dette må sees i sammenheng med etablering av forsvarsindustri.

Videre er Midt-Tromsrådet opptatt av at kommuneøkonomien styrkes, slik at det kommunale forvaltningsorganet har rammer til å investere og utvikle lokalsamfunn med målretta tiltak. Tiltak som er tilpasset lokale forhold.

Den lokale sjølråderetten må være styrende i forvaltningen, det er en forutsetning for at samfunnsutvikling i den enkelte kommune i større grad kan skje på lokale premisser og ikke overstyring fra andre forvaltningsledd.

På bakgrunn av dette vil et viktig grep være innføring av Fjellogen i Nordland og Troms.

Skreddersøm og lokale løsninger

Norge har naturressurser godt fordelt over hele landet. For å utnytte dette på en bærekraftig måte må vi ha et mangfold av arbeidsplasser i hele landet. Hvis folk skal bo i og flytte til distriktene, må viktige tjenester som barnehage, skole og helsetilbud være i nærheten. Trygghet og nærhet er viktig for folk. Også de som bor i distriktene, må ha tilgang til bredbånd - og veiene må være sikre. Det må føres en politikk som legger til rette for vekst og utvikling i hele Norge.

Oppsummering og anbefalinger

Det er nødvendig med en overordnet nasjonal målsetning som peker på hvordan målet for den ønskede distriktsutviklingen skal oppnås. Vedtatt politikk må ses i sammenheng med et klart formål om at det i hele landet skal være attraktive bo- og arbeidsregioner som muliggjør en desentralisert bosetting. Det bør også fremkomme hvordan verdien av distriktsbosetting i fremtiden skal vektlegges, blant annet samfunnsøkonomiske beregninger tilknyttet investeringer mv.

Midt-Tromsrådet ber om det utarbeides en stortingsmelding med fokus på viktigheten av en statlig, helhetlig distriktpolitikk, både med henblikk på personrettede tiltak, virkemiddelapparatet, organiseringen og den geografiske fordelingen av helsetilbud og høyere utdanning, kontroll med naturressurser og utvikling av samferdsels- og annen infrastruktur, samt økt kommunalt forvaltningsansvar.

Med hilsen

Midt-Tromsrådet

Tom- Rune Eliseussen
rådsleder

Louis S. Edvardsen
daglig leder